

ASPECTE CONCEPTUALE ALE JOCULUI DIDACTIC ÎN ÎNVĂȚAREA LIMBII ENGLEZE

CONCEPTUAL ASPECTS OF DIDACTICAL GAME IN ENGLISH LANGUAGE LEARNING

Sergiu JELIHOVSCHII, doctorand

Daria JELIHOVSCHII, doctorand

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”

Rezumat. Acționarea pârghiilor educaționale ale jocului practicat cu preșcolarii și elevii din clasele mici e un act pedagogic de mare importanță și necesită o cunoaștere amplă a fenomenului. Pedagogul trebuie să ia în calcul statutul copilului, vârsta lui, angajarea și dependența de viața socială, adaptabilitatea, abilitatea de a asimila esențe, capacitatea de a se impune, de a-și dezvolta caracterul și spiritul emulativ etc. Domenii sunt multe și, la moment, misiunea cercetătorilor este de a sintetiza și a formula priorități. Spre elucidarea acestei probleme este orientat acest articol.

Abstract. The actuating of the educational arms which the game offers to pre-schools and pupils from the primary school is an important pedagogical act which requires a wide knowledge of this phenomenon. The teacher must take into consideration the pupil's statute, his age, the dependence on social life, adaptability, ability to assimilate essences, the capacity to assert, to develop his character and the challenging spirit etc. There are many areas and, at the moment, the researchers's mission is to synthesize and formulate the priorities. This first article has been written to elucidate these problems.

Cuvinte-cheie: joc, didactică, copilărie, asimilare, cunoștințe.

Keywords: game, didactics, childhood, assimilation, knowledge.

Alinierea sistemului de învățământ din Republica Moldova la standardele europene și mondiale – vector fără alternativă în oricare țară ne-am afla – atrage un șir de schimbări, fără îndoială, revoluționare la nivel de sistem, dar și unitate școlară.

Energia cu care a demarat acest proces nu a mai lăsat loc de dubii, ci doar, poate, pentru niște manifestări de recalitrantă tacită. Peste tot se vorbește despre brainstorming, interculturalitate, interactivitate etc., etc. Nici vorbă, redefinirea metodelor și procedeele de muncă este strict necesară, chiar obligatorie, dar nu trebuie să devină scop în sine, pentru că primordială este prestanța pedagogului în fața clasei de elevi. Noile concepte trebuie să capete luciu prin umplerea lor de conținut și perfecționare continuă. Noile metode de muncă nu pot fi eficiente doar prin faptul că sunt noi.

Toate cele afirmate mai sus se referă și la jocul didactic – activitate de importanță primordială în clasele primare.

Interesul savanților, preocupați de problemele educației, și al scriitorilor moderni pentru copil și copilărie are nu numai suport didactic, deși anume acestui aspect trebuie să-i acordăm prioritate. Pentru moment, menționăm că, la modul general, copilăria este portița prin care putem intra în contorsionata lume a omului matur. Acest microcosm, odată cercetat, ne ajută să pătrundem în modul individului de a relaționa în raport cu societatea. Mai mult, dat fiind faptul că una din competențele fundamentale pe care

trebuie să le formeze și să le dezvolte sistemul educațional este *A învăța să înveți*, analiza formelor și metodelor menite să eficientizeze studiul devine fundamentală.

Analiza în plan diacronic a rolului jocului didactic nu poate începe mai devreme decât cu perioada renescentist-umanistă, când copilul încetează să mai fie privit ca un matur în devenire. Pasul decisiv îl face J. J. Rousseau. În opera sa, *Emil sau despre educație*, transpune ideea că un copil este o valoare prin sine însăși și trebuie cercetat în consecință.

Romanticii, prin W. Blake, L. Tieck, frații Grimm, E.T.A. Hoffmann, G.G. Byron, până a constata că o copilărie este un *paradis pierdut*, recunosc armonia interioară superioară a copilului față de matur, capacitățile lui fenomenale de cunoaștere intuitivă, curiozitatea sporită, sensibilitatea, puritatea, receptivitatea etc. De aici și până la cercetarea minuțioasă a *lumii în sine* a copilăriei rămâne un singur inel, cel oferit de către S. Freud, C.G. Jung prin ceea ce au numit *bază a inconștientului*, care ar fi fundamentul personalității.

Cercetătorul Stan Badea recurge, în lucrarea sa de referință *Jocul didactic – activitate fundamentală la clasele primare*, la o panoramă a teoriilor despre joc. Găsim o listă de nume sonore, dar vom recurge la o expunere abreviată a ideilor.

J. Huizinga susține, în *Homo ludens – încercare de determinare a elementului ludic al culturii*, prima caracteristică a jocului este **libertatea**. Fără ea jocul nu poate fi conceput. A doua caracteristică este **ieșirea prin joc din cotidian**, din obișnuit și accesarea spre frumos, spre sfințenie.

Teoria recreațiunii a lui **Lazarus S. Badea** are rezerve față de această concepție care găsește sorginea jocului în nevoia de repaus, de recreere, pentru că teoria „*este simplistă și îngustează aria de manifestare a comportamentului ludic al copilului pentru care jocul este activitate fundamentală.*”

Controversata teorie a lui **Karl Gross** este exclusivist biologică și prezintă jocul ca pe o manifestare a instinctelor primare, exact la fel ca la animale. Controversa vine de la faptul că se face abstracție de faptul că jocul implică și capacitățile mentale, psihice, sociabilitatea copilului. Completarea pe care o face **A.N. Carr** este că jocul, ca pre-exercițiu, nu formează instinctele, ci le susține pe cele deja formate.

Jean Chateau susține că de la o vreme copilul, jucându-se, nu îl mai imită pe omul adult, așa cum o face când este mic. Există momentul desprinderii sau fugii de adultul care poate avea o atitudine zeflemitoare sau de superioritate. Așa se face că copiii preferă să se joace în lipsa adulților sau în fața unor adulți în care au încredere. Tot aici și constatarea că, spre deosebire de animale, copilul încearcă prin joc să-și impună propriul eu, ceea ce aduce un plus de claritate în teoriile expuse anterior.

La observațiile că dinamismul ar explica pasiunea copiilor pentru joc, **E. Claparide** răspunde că jocul este o activitate mediată de dorințe și necesități.

Psihologul **Jean Piaget** s-a referit la funcția dublă a jocului: asimilarea de impresii și reacții (dezvoltare prin funcționalitate) și dezvoltarea de natură mentală. Cercetătorul analizează caracteristicile principale ale jocului în raport cu regulile morale, realizând joncțiunea dintre regulile jocului și gradul de conștiință al copiilor.

Lehman și Witly au pus pentru prima dată în evidență faptul că în joc conținutul este dependent de mediul social al copilului. Ulterior, această teorie a căpătat teren datorită investigațiilor lui **C.V. Plehanov**, conform cărora jocul și munca sunt interdependente, cu precizarea că în perioada copilăriei jocul este primordial, iar ulterior – invers. În concluzie, jocul este o școală a vieții care stimulează capacitatea de a trăi, o activitate complexă, care reflectă lumea și societatea.

Teoria pedagogului rus **K.V. Ușinski** (*Omul ca obiect al educației*) completează teoria anterioară cu concluzia că mediul ambiant exercită o influență dintre cele mai puternice asupra jocului copiilor.

P.F. Leshaft constată că *jocul este un exercițiu care pregătește copilul pentru viață*. Evident, în condițiile în care jocul este oglinda mediului în care copilul trăiește și se dezvoltă.

Jocul are un rol clar social. Prin intermediul lui, copiii cunosc lumea înconjurătoare mai ușor, deși prin ludic se realizează, în primul rând, distracția. Este părerea scriitorului **Maxim Gorki**, autorul unui fundamental roman intitulat *Copilăria*. Autorul, fără a cunoaște detalii, „anihilează” teoria lui **Karl Gross**, la care ne-am referit mai sus.

O detaliere a concepției gorkiene o găsim în studiul efectuat de către **J.M. Parten**, care depistează în activitatea ludică șase tipuri de comportamente în funcție de vârsta copilului și poziționarea lui în timpul jocului: copilul solitar, izolat, cel plasat în afara ocupației și cel care observă jocul și comunică cu protagoniștii etc.

L. S. Vîgotski afirmă că activitatea de joc este formativă în deplinul înțeles al cuvântului atunci când depășește nivelul rudimentar psihologic și dinamic.

Din cercetările savanților români **Ilie Popescu Teiușanu, Al. Roșca și A. Chircev**, depistăm interesul nedisimulat, resorturile psihologice ale jocului. Una dintre concluzii ar fi că prin joc copilul **asimilează** lumea și societatea, și prin aceasta se adaptează la multiple dimensiuni.

Pornind de la clasificarea generală a jocurilor în cele cu subiecte și roluri și cele cu reguli (de altfel, fără a insista tranșant asupra acestei partajări, pentru că în ambele cazuri există reguli, doar că în primul caz ele sunt implicite, în al doilea – explicite), cercetătoarea **Alexandra Corbeanu** continuă prin descrierea altor două categorii, care ar fi *Jocul sportiv (de mișcare)* și *jocul didactic*. Nici aici lucrurile nu sunt prea clare, pentru că în categoria jocurilor de mișcare ar putea nimeri jocul de dame, spre exemplu, care este prin excelență o disciplină sportivă. Apoi, cercetătoarea include în această categorie jocurile de dramatizare (teatrul de păpuși și teatrul propriu-zis), care țin doar la

modul imaginar de sport, jocurile de manipulare (de la manipularea unei mașinuțe până la un joc de tip Lego sau Puzzle, în care predomină net efortul mental). [1, p. 6-9]

Jocul didactic la care ne vom referi detaliat pe parcursul acestei lucrări are și el „speciile” sale. Cercetătorul *Decroly* [2, p.20] enumeră printre ele pe cele de inițiere aritmetică, gramaticală, de exersare în citire ș.a.

Lia Duplea [3, p.47-49] observă că jocul capătă, de la o etapă a vieții la alta, însușiri și funcții diferite.

Etapele sunt următoarele:

a) Primul an de viață. În această perioadă se constituie forme de joc simple, care se complică și se diversifică pe măsură ce copilul crește.

b) Prima copilărie (1-3 ani). Se dezvoltă intens jocul de manipulare. Ca o expresie a activității efectuate spontan, cu plăcere, jocul încorporează treptat evenimentele vieții. Integrarea socială a copilului în joc prezintă o componentă cognitivă importantă și, de asemenea, o componentă afectivă foarte subtilă. Jocul copiilor este influențat de structura culturii, de mediul social, de anotimpuri, fiind mai întâi singular, simplu, spontan, apoi treptat, se descentrează de pe obiect, mutându-se pe subiectele acțiunilor umane.

c) A doua copilărie (3-6 ani). Este dominată de necesitatea de joc, în care acționează combinații mentale, reprezentări și imaginație și se acumulează forme de experiență complexe. Jocul capătă roluri psihologice tot mai complexe și funcții informative de relaxare, de facilitare a adaptării copiilor la mediul înconjurător, de umanizare, de pregătire pentru viață. Activitatea de joc contribuie substanțial la formarea personalității copilului datorită plăcerii pe care o provoacă.

d) A treia copilărie (6 – 10/11 ani). Perioada dintre plecarea copilului la școală și terminarea ciclului primar prezintă caracteristici importante și marchează un progres în dezvoltarea psihică, întrucât acum se conștientizează procesul învățării. Învățarea devine tip fundamental de activitate, mai ales datorită modificărilor condiționate de dezvoltarea psihică și, ca urmare, a dificultăților pe care le întâmpină și le depășește copilul în mod independent.

e) Preadolescența (11-14 ani), perioada de încheiere a copilăriei și trecere la fazele de maturizare este dominată de schimbări biosomatice și psihologice care, bazate pe modificările anterioare, duc la echilibrarea manifestării apărute în procesul dezvoltării. Jocul preadolescentului este dominat de prietenii legate cu colegii și de afectivitatea pe care preadolescentul o investește în orice activitate. Aceasta manifestă tendința de integrare în colectivități echilibrate ca vârstă și ca posibilități de finalizare a etapelor jocului. În alegerea partenerilor de joacă, predomină calitățile de buni jucători, cele de simpatie având un caracter secundar. După terminarea jocului, au loc adevărate dezbateri asupra modului de desfășurare a jocului și contribuției participanților la realizarea acestuia. Spre sfârșitul preadolescenței (13-14 ani), se manifestă preocuparea pentru latura amuzantă a jocului și dorința de succes.

f) Adolescența. Aici adaptarea la condițiile vieții sociale se desfășoară pe un plan foarte larg. Datorită caracteristicilor noi ale personalității, aspirațiilor și originalității adolescenței, jocurile și distracțiile parcurg etape importante și semnificative pentru evoluția psihică. Ele se desfășoară sub influența nemijlocită a condițiilor vieții social-economice și răspunzând, cultural, totodată cerințelor acesteia. Conduita este mai nuanțată, imprimând jocului și distracției caracteristici complexe atât în conținut, cât și în forma de desfășurare.

g) Tinerețea (18-25 ani). Locul jocului este luat de distracțiile de diferite tipuri: dansuri, hore, serbări și alte activități de ordin cultural, sportiv-turistic, etc. Oricât de ocupat ar fi, omul își creează și trebuie să-și creeze timp pentru distracție și relaxare. Astfel, se refac forțele pentru activitatea profesională și se afirmă trăsăturile de personalitate.

Evident, aceste optici nu dau o panoramă exhaustivă a fenomenului, lucru imposibil în cadrul unui articol, fie el și de proporții. Trebuie să urmeze alte disocieri pentru a stabili „diagnoza” și a oferi cele mai bune soluții. Jocul didactic apare, la moment, revoluționar și esențial.

Bibliografie:

1. Badea S. Jocul didactic-activitate fundamentală la clasele primare. Argeș: Ars Libri, 2010
2. Corbeanu A. Jocul la vârsta școlară mică. Slatina: Didactic Pres, 2009.
3. Duplea L. Jocul didactic în dezvoltarea vorbirii elevilor. București: Editura Didactică și Pedagogică, 2009.
4. Petraru C. Jocul didactic – modalitate de tratare diferențiată în educarea limbajului oral la preșcolari. Iași: Cetatea Doamnei, 2011.
5. Focșa R. Jocul – mijloc de dezvoltare a capacității de exprimare. Iași: PIM, 2006.
6. Roșioru M.D. Jocul în spațiul educațional. Craiova: SITECH, 2010.